

VALONNOUTAJAT

Ulda-tunturi oli muodoltaan erikoinen. Se oli muuten kuin muutkin tunturit, mutta sen päivän ja yön puolta jakoi puoli virstaa syvä ja neljännesvirstan leveä rotko, jonka ukkosenjumala Termis oli mahtisalamallaan siihen iskenyt ikään kuin rajaksi iki-aikaisille riitapukareille Hahtezanille ja Njavezanille. Tuota rotkoa olikin sittemmin alettu kutsua Termiksen kanjoniksi.

Näin hän oli luonut Ulda-tunturiin symbolisen rajan, joka koski toki muitakin tuntuureita. Toisen puolen hän oli pyhittänyt pimeydelle ja sen voimille; toisen puolen valolle ja sen voimille. Valitettavasti nämä rajat eivät silti aina pitäneet, sillä pimeyden voimat koettivat aina haalia itselleen vähän enemmän elintilaa. Toisinaan ne yrittivät Hahtezanin johdolla punoa salaisia juonia, joiden seurauksena valon voimat olisivat kadonneet ikihyviksi.

Uuden vuoden auringonsäde oli ikuinen kiistakapula pimeyden ja valon voimien välillä. Pimeyden voimat yrittivät joka kerta uudenvuodenkuussa napata säteen piilottaakseen sen Tuntemattoman Saivojärven välipohjaan, jotta kevättä ja kesää ei koittaisi

koko vuonna. Vielä ei Hahtezan ollut kertaakaan onnistunut auringonsädetä kätkemään.

Asetelma ei ollut valon voimien kannalta reilu, sillä auringonsäde oli vastaanotettava tunturin pimeältä puolelta käsin. Tämä merkitsi sitä, että valon voimilla tuli aina olla tehtävää suorittamassa joku, joka oli riittävän vikkela selviämään tehtävästä ilman, että Hahtezan ja tämän apurit ehtivät vangita häntä. Ja tietenkin valon voimien piti vielä ehtiä nappaamaan auringonsäde ennen pimeyden voimia. Matka oli siis valon voimien kannalta mutkia täynnä.

Aikaisempina vuosina Njavezanilla oli ollut ”valonnoutajana” itsensä tuulenumala Bieggan luoma Kultainen Naali, joka oli nopeampi kuin yksikään toinen eläväinen. Termis oli päättänyt, että valonnoutajan tulisi aina olla eläväinen olento eikä henki, kuten Hahtezan tai Njavezan. Siksi kummankin haltijan oli valittava itselleen erillinen valonnoutaja. Njavezanilla se oli aina ollut Kultainen Naali ja Hahtezanilla Stallu raitoineen.

Tuulenumala Biegga ei halunnut luoda Hahtezanille nopeaa valonnoutajaa, koska tiesi tällä olevan vain pahat mielessään. Muut jumalat eivät pystyneet luomaan niin nopeaa olentoa kuin Bieggalla pystyi, eivätkä he nähneet siihen mitään kummempaa tarvettakaan. Heidän mielestään vuosi sai sujua Eläväisten maailmassa kuten aina ennenkin: välillä olisi talvi pakkasineen ja välillä kesä helleaaltoineen.

Tällä kertaa Hahtezan ja hänen apurinsa olivat kuitenkin onnistuneet nappaamaan Kultaisen Naalin ja vangitsemaan tämän salaiseen paikkaan Ulda-tunturin pimeälle puolelle. Hahtezanin oli onnistunut kasvattaa oikein lihava ja mehevän näköinen myyrä,

jota syöttinä käyttäen Stallu oli onnistunut johdattamaan naalin ansaksi viritettyyn häkkiin. Stallu oli äkkiä napannut naalin häk-
keineen mukaansa ja ajanut raitoineen takaisin Hahtezanin luo.

Kukaan ei tiennyt, minne Hahtezan oli piilottanut Kultaisen Naalin. Sen vuoksi Njavezanilla oli kauhea hätä: Mikäli naalia ei löydettäisi, kenestä olisi noutamaan hänelle vuoden ensimmäin-
en auringonsäde, jonka hän vuorostaan antaisi auringonjumala Beaville, jotta tämä voisi palauttaa säteen takaisin aurinkoon, va-
laisemaan ja tuomaan lämpöä Eläväisten maailmaan?

Njavezan oli talvisaikaan heikoimmillaan. Hän asusteli Juma-
luuksien maailmassa, jossa sai tarpeeksi valoa hengissä pysymi-
seen. Hän ei talvisin pystynyt itse tulemaan Eläväisten maailmaan,
koska olisi kuollut valon puutteeseen. Hän pystyi palaamaan sinne
vasta, kun aurinko oli alkanut kunnolla valaista ja lämmittää tun-
tureita ja vaaroja. Njavezan ei pystynyt talvisaikaan edes viesti-
mään muiden Eläväisten maailman asukkaiden kuin haltijoiden,
henkien ja noidan juurta olevien ihmisten kanssa.

Noidan juurta olevat ihmiset saattoivat saada häneltä viestejä
unia nähdessään. Njavezan otti kuitenkin yhteyttä vain, jos ky-
seessä oli hätätilanne tai muuten tuiki tärkeä asia. Nyt hän oli tul-
lut Aigin uniin, sillä olihan tämä suuren lentonoidan Vuolabin
jälkikasvua. Hän oli oppinut luottamaan Aigiin siitä lähtien, kun
tämä oli muutamaa vuotta aiemmin pelastanut Zuovga-päiväper-
hosen pahan Zahpe-raatokuoriaisen kynsistä. Siitä lähtien hän
oli uskonut kaikki luottamusta vaativat tehtävät Aigille ja tämän
ystävälle.

Aigi oli saanut unissaan viestin Njavezanilta, joka kertoi Kul-
taisen Naalin kadonneen. Njavezan oli ollut tapahtumasta kau-

huissaan ja pyytänyt Aigilta apua asian selvittämiseksi. Ilman
Kultaista Naalia talvi jatkuisi ainakin seuraavan uudenvuoden
auringonsäteen ilmestymiseen saakka.

Jos niin tapahtuisi, Njavezanin olisi kovin vaikea herättää
eloon kaikkia kesän lapsia, kuten kukkia ja mehiläisiä, pitkän tal-
ven jäljiltä. Kasvit surkastuisivat, kun ne eivät näkisi päivänvaloa
pitkiin aikoihin. Horroksessa makaavat pörriäiset vaipuisivat pit-
kääkin pitemmän talven myötä ikiaikaiseen lepoon. Myös porot
alkaisivat kuolla sukupuuttoon, kun ruokaa olisi niukasti saata-
villa, ja sitä mukaa alkaisi hiipua myös ihmisten suku.

Hetkeäkään ei ollut hukattavana, oli toimittava saman tien.
Ensimmäisen auringonsäteen ilmestymiseen oli aikaa enää vuo-
rokausi. Kultaisen Naalin oli löydyttävä, jotta säteen pelastami-
nen valon voimille olisi mahdollista. Stallun raito oli nimittäin
niin nopea kulkupeli, ettei ollut toivoakaan päästä muilla kulku-
peleillä Ulda-tunturin huipulle ennen Stallua ja hänen monen-
kirjavia ajokkaitaan.

Sitä paitsi Stallu oli jo erittäin tottunut kilvoittelija, mitä tuli
valon noutoon. Vaikka hän ei ollut onnistunut vielä kertaakaan
nappaamaan sädettä itselleen ja haltijalleen Hahtezanille, hän tun-
si reitin kuin omat taskunsa. Stallu oli oppinut valitsemaan ajok-
kaat, joilla oli kestävyyttä kivuta Ulda-tunturin laelle.

Stallu oli oleskellut omassa turvekodassaan, nauttinut emän-
tänsä Latukan valmistaman maittavan poronselkäkeiton ja lyönyt
hirventaljan päälle makaamaan. Emäntä Latukka oli heittänyt po-
ronselkäkeitosta jääneet kalutut luut kodan posioista pihalle, jotta
ajokkaina toimineet petoeläimet saisivat myös vatsansa täyteen
ennen seuraavaa reissua.

Stallun kohentaessa tulta Latukka mietti, mitä seuraavaksi valmistaisi miehelleen murkinaksi. Hän tiesi, että Stallu oli parantamaton herkkusuu, kuten hän itsekin. Tavallisesti ateriat koostuivat erilaisista keitoksista kuten juuri poronselkäkeitosta, hirvensavupaistista ja tikun nokassa paistetuista riekoista, jotka syötiin päineen ja häntineen.

Toisinaan, kun muuta evästä ei ollut saatavilla, Latukka komensi Stallun pihalle teurastamaan jonkun ajokkaista. Kovassa nälässä pistettiin lihoiksi karhu taikka hukka; pienemmässä nälässä kelpasivat ahma, kettu ja näätäkin. Päästäisen Stallu saattoi pistellä poskeensa ohimennen, kun alkoi tehdä mieli makeaa.

Joskus harvoin Stallu sai napattua kiinni ihmislapsen, jota hän pitikin suurimpana herkkunaan. Latukka nimittäin osasi valmistaa lapsukaisista todella maittavaa pataruokaa, johon oli lisätty mausteeksi hiukan katajanmarjoja, kuusenoksia, männynnaavaa ja jänkäsammalta. Stallu ei tiennyt maailmassa parempaa ruokaa. Häntä ärsytti ainoastaan se, että pyydystettäessä lapsia näiltä pääsi korvia särkevä itku. Stallu ei käsittänyt, mistä on kyse, sillä stallut eivät koskaan tunteneet surua eivätkä ymmärtäneet ihmisten hätää.

Stallu ja Latukka kuuluivat siis stallujen vähälukaiseen sukuun. Muinaisina aikoina heitä oli ollut Eläväisten maailmassa enemmänkin. Silloin koko Eläväisten maailmassa vallitsi ympärivuotinen pimeys ja jäätävä talvi. Tuona aikana Hahtezankin sai olla aina valveilla ilman, että hänen olisi tarvinnut piiloutua kesäksi Tuntemattoman Saivojärven välipohjaan. Myös stallut saivat vapaasti temmeltää, kun ketään ei ollut häiritsemässä heidän elämänsä. Auringonjumala Beavin, Njavezanin ja ihmisten muu-

ton myötä asiat muuttuivat lopullisesti. Stallujen ja muiden pimeydessä elävien elintila oli kaventunut.

Stallut olivat toki isoja ja vahvoja otuksia, mutta älykkyudessaan eivät lainkaan ihmisten veroisia. He olivat kuitenkin vuosituhansien saatossa sopeutuneet kylmiin tunturituuliin ja hyytäviin pakasiin. Näissä keleissä heitä suojasi tuuhea musta karvapeite, jonka alla oleva paksu rasvakerros vielä paransi suojaa entisestään. Stallut eivät, kuten ei Hahtezankaan, sietäneet valoa. Siksi he vihasivat valon mukanaan tuoneita Njavezania, Beavia ja ihmisiä, joita he toisinaan kutsuivat "Njavezanin äpäroiksi".

Nyt edessä oleva polku tunturin laelle ei ollut helpoin taivallettava, vaan yksi Eläväisten maailman vaikeimmista ja raskaskulkuisimmista, eikä Stallun raitoa tuolla taipaleella päihittäisi muut kuin salamaakin nopeampi Kultainen Naali. Tämä naalipahanen olikin eläväiseksi olennoksi lähes yliluonnollinen otus.

Aigi ja Njaiti saavat tehtävän

Aigin oli noustava pedistään. Häntä harmitti pikkuisen, sillä hän oli juuri hetki sitten kohentanut turvekodan tulipesää niin, että sininen liekki oli hiipunut hiillocksesta. Vasta hetki sitten hän oli myös käynyt ulkona asettamassa kuivatun hirventaljan kodan savuaukon päälle, jotta lämpö ei karkaisi kodasta yöllä, kun hiillos olisi jo sammunut. Pakkanen kiri kovasti. Puiden rungot paukuivat yhä vistommin sitä mukaa, kun ilma vain jäätymistänsä.

Aigi oli juuri saanut unen päästä kiinni, kun Njavezanin

hätäviesti saavutti hänet: Kultainen Naali oli kadonnut. Njavezan ei viestissään tiennyt antaa Aigille muita ohjeita kuin että hänen olisi valjastettava Njaiti-ajokkaansa nopeasti lähtökuntoon ja ryntäävä Ulda-tunturin pimeälle puolelle etsimään kadonnutta naalia.

Aigi teki työtä käskettyä. Hän haki luovasta turvekotansa edestä länget Njaitille ja porontaljat ahkion pehmusteeksi. Hän längitti Njaitin nopeasti ja suuntasi oitis kohti Ulda-tunturia.

He taivalsivat tuntitolkulla täydenkuun loisteessa ja pysähtyivät välillä suuntaa tarkistamaan. Ulda-tunturille oli matkaa useita pronkusemia eikä taival taittunut kovin pikaisesti. Viimein, useiden tunturien ja vaarannokkien jälkeen, horisontissa siinsi komea näky: jylhä ja karuudessaan uskomattoman kaunis Ulda-tunturi, yksi Eläväisten maailman maamerkeistä.

Aigi antoi ajokkaalleen haipakkaa, jotta yhtään ylimääräistä hetkeä ei hukattaisi. Tunturi lähestyi hiljalleen. Se oli kooltaan niin suuri, että se tuntui olevan lähellä, vaikka todellisuudessa olikin kaukana. Monet matkamiehet olivat todenneet Ulda-tunturinkoon harmittavan hämääväksi, mutta toisaalta tunturi oli myös hyvä kiinnekohta, jonka ansiosta Eläväisten maailman kulkijat eivät eksyneet varsinkaan pimeinä talvipäivinä.

Aigi ja Njaiti olivat jo lähes perillä. Tunturin lähellä sijaitsevan Karhakkavaaran päällä he pysähtyivät vielä ottamaan suuntaa Isolle Petäjälle, vuosituhansia vanhalle männylle, joka oli seissyt iät ja ajat vankkumattomana Termiksen kanjonin länsilaidalla Hahtezanin ja Njavezanin otteluista välittämättä. Tuon männyn alta oli hyvä mennä pimeälle puolelle ja saattoipa olla, ettei Hahtezan apureineen edes huomaisi heidän saapumistaan.

Lähellä Isoa Petäjää Aigi pysäytti Njaitin. Oli parempi jatkaa matkaa kävelen, jotta kaksikko herättäisi mahdollisimman vähän huomiota. Hän päättikin taluttaa Njaitia hiljalleen ja tarkkaili kävellessään ympäristöä siltä varalta, että jostain alkaisi kuulua Hahtezanin luomien kiusanhenkien *tsarahusten* kiljumista ja mekastamista.

Kun tsarahus rääkäisi yllättäen korvan juurella, saattoi pahaa aavistamaton matkamies saada jopa sydänkohtauksen, ja matka jatkuikin Kuolleiden maailmaan. Hahtezan oli luonut tsarahuksille tarkoituksella ruman äänen, jotta nämä voisivat tehdä nopeita ja kuuluvia hälytyksiä vartiointitehtävissään.

Aigi ja Njaiti pääsivät häiriöttä luikahtamaan pimeän puolelle ilman, että tsarahuksia tai muitakaan kummallisia olentoja olisi ilmestynyt pensaikoista. Njaiti tosin aisti heti, ettei nyt oltu matkalla mukavimpaan Eläväisten maailman paikkaan. Nyt oltiin matkalla ehkä paikoista kaikkein karmivimpaan: suoraan pahan Hahtezan-haltijan vallan tyyssijaan.

Aigilla oli täysi työ johdatella vastahakoista ajokkia eteneeseen, vaikka tämä muuten olikin ajokas urheimmasta päästä. Njaiti tiesi, että nyt olisi vaarana joutua joko Latukan pataan porisemaan tai Hahtezanin raatokuoriaisen Zahpen leukojen pureskeltavaksi. Viimein se kuitenkin alistui kohtaloonsa ja alkoi seurata isäntäänsä säntillisesti. Pohjimmiltaan Njaiti luotti Aigiin niin paljon, että juoksisi tämän ohjauksessa vaikka läpi liekehtivän tulimeren. Aigi tiesi tämän itsekin, eikä hän olisi muita ajokkaita vaativiin tehtäviinsä huolinutkaan.

Aigilla ei ollut hajuakaan siitä, minne Hahtezan oli Kultaisen Naalin kätkenyt. Hänen oli vain seurattava vaistojaan ja jatkettava

naalin etsintää. Kaksikko jatkoi taivaltaan kävellen. Maasto Uldatunturin pimeällä puolella ei ollut sen kummallisempaa kuin valoisallakaan puolella. Ainoa erottava tekijä oli oikeastaan selkäpiitä karmiva tietoisuus pahojen henkien läsnäolosta. Kiviä kierrellen matka jatkui yhä syvemmälle tunturin pimeälle puolelle.

Njaiti säpsähti, kun kauempaa alkoi kuulua tsarahusten rääkäisyjä. Otukset eivät silti olleet äkänneet heidän saapumistaan, vaan riekkuiivat omia aikojaan. Tarkkana oli kuitenkin oltava, sillä rääkäisyjä alkoi kuulua yhä tiheämmin. Ilmassa alkoi myös lennellä korppeja juuri siellä suunnassa, mistä tsarahuksetkin olivat.

Kokeneena metsämiehenä Aigi tiesi, että korpit leijailivat yleensä siellä, missä ne tiesivät olevan ruokaa. Rumaäänisellä raakunnallaan ne tapasivat ilmoittaa myös lajitovereilleen haaskan tai odotettavissa olevan haaskan sijainnin. Toisinaan korpit olivat tunturipeuroja pyydystäessään johdattaneet Aigin suoraan saaliseläinten luo. Ne tiesivät, että teurasjätökset jäisivät niiden herkuteltaviksi.

Kokemuksistaan viisastuneena Aigi ymmärsi, että nyt voisi olla hyvä suunnata tsarahusten ja korppien pitämää mekkalaa kohti. Njaiti tietenkin vastusteli hiukan, mutta päätti kuitenkin seurata. Mihinpä se yksinkään uskaltautuisi; ainoa mahdollisuus selvittää hengissä oli pysytellä isännän lähetyvillä.

Rumat äänet tulivat yhä lähemmäs. Toisinaan kovat kirkaisuut vihloivat varsinkin Njaitin korvia, sillä porojen kuulo oli monta kertaa ihmisten kuuloa parempi. Parivaljakko eteni hiljalleen, isojen kivien selustassa, kohti tunturipuron syövyttämää kurua, josta äänet kantautuivat. Korppeja leijaili ilmassa yhä enenevässä määrin, ja Aigi päättikin piilottaa Njaitin pois näkyviltä. Hän

sittoi sen suojaiseen paikkaan, kahden ison kiven välissä olevaan karahkaan.

Tästä eteenpäin Aigi jatkoi matkaa yksin, hiljaa hiiviskellen. Matkaa äänten lähteelle oli enää noin puoli virstaa, mutta Njaitia ei auttanut jättää kovin kauaksi, sillä äkkilähdön sattuessa oli päästävä nopeasti liikkeelle, joko karkuun tai kilvoittelemaan vuoden ensimmäisestä auringonsäteestä. Aigi oli päättänyt, että hän ja Njaiti yrittäisivät tavoitella auringonsädettä, vaikka Stallu tai Zahpe-raatokuoriainen olisi jo pistellyt Kultaisen Naalin poskeensa. Oli yritettävä jopa sillä uhalla, että heille kävisi yhtä köpelösti.

Vuoden ensimmäistä auringonsädettä ei saanut haltuunsa pelkästään siten, että valonnoutaja olisi mennyt tunturin laelle sitä odottelemaan. Ukkosenjumala Termis oli laatinut sellaiset säännöt, että auringonsäteestä oli todella kilvoiteltava. Hän oli piirtänyt Ulda-tunturiin polun, jota pitkin sekä Hahtezanin että Njavezanin valonnoutajien oli taivallettava, mikäli mielivät saada ensimmäisenä auringonsäteestä kiinni.

Polku kulki joka vuosi eri paikassa. Se kierteli ympäri kiveäliöitä ja nousi paikoin jyrkästi ylös rinnettä. Termiksen polku tuli näkyviin ainoastaan kerran vuodessa, juuri hetkeä ennen ensimmäisen auringonsäteen ilmestymistä tuntureiden takaa. Se näyttyi valonnoutajille hohtavan sinisenä, parin sylin levyisenä juovana, joka kiemurteli tunturissa kuin käärme ja liekehti aivan kuin revontulet olisivat laskeutuneet maan pinnalle tanssahtelemaan.

Termis oli luonut polun sellaiseksi, ettei Hahtezanin tai Njavezanin ollut edes mahdollista kivuta sitä ylös. Hän oli asettanut

polulle loitsun, joka toteuttaisi itsensä, jos kumpikaan näistä haltijoista astuisi sille. Loitsua uhmatessaan haltija syttyisi palamaan, haihtuisi saman tien savuna ilmaan ja joutuisi viettämään määrittelemättömän ikuisuuden Rotaimossa, Kuolleiden maailman syvimmissä syövereissä, yhdessä entisten murhamiesten ja muiden heikkojen sielujen kanssa.

Aigi hiipi aivan purokurun lähelle. Hän huomasi törmän päällä pienen kiviröykkiön, jonka suojista olisi hyvä tarkkailla, mitä puron rannalla tapahtui. Kivien välistä kurkistellen hän huomasi rannalla itsensä Hahtezanin, Zahpe-raatokuoriaisen, Stallun ja suuren joukon tsarahuksia. Hän näki myös hurstisäkin, jonka ympärille nuo kaikki pahuuden olennot olivat kerääntyneet.

Näytti siltä kuin jokin olisi sätkinyt säkin sisällä, ikään kuin etsien kauhuissaan ulospääsyä. Aigi tajusi heti, että sen täytyi olla juuri hänen etsimänsä naali. Hän seurasi tilannetta huolestuneena. Keskipäivä, jolloin auringonsäde ilmestyisi vapauttamaan lämpimät voimat ja painamaan kylmät voimat piiloon Tuntemattoman Saivojärven välipohjaan, koittaisi pian. Tuntureiden takaa alkoi jo kajastaa valoa, joka heitti varjot alaville maille kuin merkinä siitä, että kilpa Ulda-tunturin huipulle oli alkamaisillaan.

Aigi mietti kuumeisesti, miten saisi säkin haltuunsa ja vapauttaisi sen sisällä sätkivän naalin. Tilanne jännitti häntä hiukan, mutta pian hänen olisi toimittava. Hän huomasi Stallun raidon olevan pysäköitynä puron rannalle, aivan lähelle Hahtezanin joukkoja, jotka olivat kerääntyneet sätkivän hurstisäkin ympärille.

Hän voisi yrittää hiippailla Stallun reen taakse, josta hän edelleen ryntäisi nappaamaan säkin. Tämän jälkeen hän syöksyisi lihovhaan niin nopsaan kuin suinkin ehtisi. Tämä ajatus oli ainoa,

minkä hän keksi. Aikaakaan ei ollut kovin paljoa, joten nyt oli vain rohkaistava mielensä ja käytävä tuumasta toimeen. Juuri sopivasti Hahtezan ja hänen kätyrinsä irrottivatkin huomionsa säkistä ja siirtyivät puron rannalla nuotion ääreen punomaan juoniaan.

Aigi tiesi tilaisuutensa tulleen. Hän hiippaili hiljalleen kivien suojissa yhä lähemmäs Stallun raitoa. Ajokkaat päästäisestä karhuun olivat valjaissa reen edessä. Ne olivat kuitenkin panneet maaten odottamaan tulevaa koitosta. Nythän ne Stallun ja Hahtezanin tapaan ajattelivat kisasta tulevan todella helpon, koska Njavezanin valonnoutaja oli heidän hallussaan, valmistautumassa kohtaamaan kohtalonsa.

Aigi oli vain muutaman sylin päässä Stallun reestä, eivätkä ajokkaat huomanneet mitään. Reen taakse päästyään hän sai loistavan ajatuksen: Hän voisi pelästyttää Stallun raidon juoksemaan suoraan päin nuotion äärellä tulistelevia Hahtezanin joukkioita, jolloin hän pääsisi helposti nappaamaan sätkivän säkin mukaansa.

Ajatus oli toki uhkarohkea. Mikä vain saattaisi mennä pieleen; ehkä Stallun ajokkaat eivät pelästyisi häntä tai ehkä ne eivät ryntäisikään juuri siihen suuntaan, minne hän halusi niiden ryntäävän aiheuttamaan hämmennystä ja sekasortoa. Tuo ajatus tuntui kuitenkin parhaalta, ja niinpä hän päätti toimia nopeasti. Enää ei ollut kuin hetki aikaa siihen, kun Termiksen polku ilmestyisi tunturiin.

Aigi otti reen takana tukevan otteen jalaksista ja nousi samalla kyykkyyyn, jotta voisi nostaa reen nopeasti mahdollisimman korkealle. Hän ponkaisi pystyyn ja karjui pahemmin kuin Stallun reen edessä ensimmäisenä nuokkunut karhu olisi ikipäivänä

pystynyt karjumaan. Hän nosti reen niin korkealle kuin suinkin kykeni ja rysäytti sen taas alas niin, että kaikki ajokkaat nousivat pystyyn kuin salamaniskusta.

Ajokkaat säikähtivät niin paljon, että lähtivät heti paikalla juoksemaan kauheaa vauhtia kohti muutaman sylin päässä loimottavaa nuotiota, jonka ympärille Hahtezanin joukkiot olivat kerääntyneet. Aigi käytti yleistä sekasortoa hyväkseen ja syöksyi nappaamaan maassa sätkineen säkin.

Heitettyään säkin olalleen Aigi lähti pakosalalle sen sileän tien, paljoa taaksensa katsomatta. Hän juoksi minkä jaloistaan irti sai. Karvakengät tikkasivat nopeasti eteenpäin. Hän suunnisti kohti piilopaikkaa, jonne oli jättänyt ajokkaansa.

Takaa alkoi kuulua tsarahusten rääkynää ja kiljuntaa; ei kuitenkaan aivan kannoilta. Aigi oli onnistunut saamaan pienen etumatkan takaa-ajajiinsa, mutta ei ehtinyt pysähtyä tilannetta tarkistamaan. Hän tiesi, että Stallukin saisi raitonsa ojennukseen tuossa tuokiossa ja hyökkäisi hänen peräänsä nopeammin kuin arvata saattoi.

Hahtezankin lähtisi hänen peräänsä, vaikka ei erityisen nopea kulkija ollutkaan. Hän pystyi liikkumaan vain niin nopeasti kuin omasta ajokkaastaan sai irti. Aigi ei ollut nähnyt joentörmällä Hahtezanin ajokasta rekineen, joten se täytyi todennäköisesti noutaa kauempaa, ehkäpä puron toiselta puolelta. Aigi oli kuulut Njavezanilta, ettei Hahtezanin ajoporo ollut nopeampi kuin tavallisetkaan ajokkaat, joten siitä ei ollut vaaraa.

Pian Aigi saapui Njaitin luo. Hänen täytyi irrottaa se nopeasti pensaasta. Hän oli jättänyt valjaat päälle ja ahkiokin oli kiinnitetty valmiiksi, jotta vauhtiin päästäisiin turhia aikailematta. Takaa

kuuluvat äänet lähestyivät uhkaavasti, ja niinpä Aigi hädissään nakkasikin sätkivän hurstisäkin ahkionsa jalkopäähän.

Hän ajatteli, että ehtisi vapauttaa Kultaisen Naalin säkistä siten, kun olisi yhdessä päästy Ulda-tunturin valoisalle puolelle. Nyt hänen oli keskityttävä heidän kaikkien kolmen pelastamiseen. Hän ei vielä tiennyt, missä kohtaa Termiksen polku ilmestyisi näkyviin, mutta pakoon oli säännättävä.

Njaiti ja Aigi painoivat niin kovaa vauhtia eteenpäin, että heidän eteensä osuneet vaivaiskoivupensaikat pölisivät kuin niihin olisi iskenyt pyörremyrsky. Aigin ainoa toive sillä hetkellä oli, ettei Njaiti vain katkoisi jalkojaan kovassa vauhdissa. Silloin heidän porukkansa peli olisi pelattu. Nyt täytyi vain uskoa ja luottaa siihen, että kaikki päättyisi lopulta hyvin.

Aigi katsoi taakseen: Stallun raito oli tullut jo alle puolen virstan päähän heistä. Pian se olisi rähisevine ja haukkuvine ajokkaineen lähes kiinni hänen ahkionsa takalaudassa. Stallun karjaisut ajokkailleen kaikuiivat ja kumisivat kylmässä pakkassäässä niin, että ne varmasti kuuluivat läpi Eläväisten maailman, aina Saivomaailmaan asti.

Stallun karjuessa hänen sieraimistaan puski pakkashöyryä niin, että hänen raitonsa jälkeen jäi pitkä ja venyvä pilvi. Njaitikin tunsu rumat karjaisut aina selkäpiitään myöten, ja ne saivat sen laukkaamaan entistä rivakammin. Ahkio heittelehti ajojäljellä puolelta toiselle ja otti välillä pomppuja tuiskun repimässä tunturirakassa. Huurtuneen lumen painosta painuneet puut osuivat välillä kaksikon eteen, mutta niitä ei auttanut pahemmin väistellä.

Pakkasviima paheni sitä mukaa, mitä ylemmäs tunturiin kaksikko kipusi. Tunturipaljakan karu olemus yhdessä poskia

purevan pakkasen kanssa saisi karaistuneemmatkin konkarit itkun partaalle. Mikään ei silti auttanut, nyt oli vain painettava eteenpäin, sillä vaihtoehtona oli joutua Stallun emännän Latukan pataan.

Njaitin tolvatessa Aigi ehti miettiä tätäkin vaihtoehtoa. Kumpi olisi lopulta parempaa: jäätyä ahkioon vai porista tulikumussa padassa aina kuoliaaksi asti?

Stallu oli perinteiseen tapaan koonnut raitonsa pahaa aavistamattomista metsän eläimistä, jotka Hahtezan oli tätä tarkoitusta varten lumonnut. Lähimpänä rekeä, suoraan Stallun edessä, juoksi karhu. Karhun edessä juoksivat hukka, ahma, kettu ja näätä kokojärjestyksessä suurimmasta pienimpään. Etummaiseksi tuulta halkomaan Stallu oli valjastanut pienen lapinpäästäisen. Tällä raidolla Stallu ajoi takaa karkuun pyrkivää Aigia ja tämän ajokasta.

Stallun reki kolisi ja rymisi. Aigi antoi kyytiä Njaitille, joka sarvet huurussa paukutti kohti tunturin lakea. Koparat kynsivät jäistä rinnettä niin, että toisinaan vauhti loppui melkein kokonaan. Auringon kajo alkoi jo häämöttää taivaanrannassa, etäämpänä olevien tunturien takana. Matkaa laelle oli kuitenkin virsta jos toinenkin. Matka oli tarpeeksi pitkä, jotta pimeyden kansalaiset ehtisivät saavuttaa edessään kiiruhtavan kaksikon.

Mitä korkeammalle tunturiin kaksikko kapusi, sitä karumaksi luonto muuttui. Enää ei näkynyt korkeita puita tiheine latvuksineen, ainoastaan paksun huurrelumen peittämiä kitukasvuisia tunturikoivuja, joita vuosisatojen tuiskut ja tuulet olivat koetelleet niin, että niiden kasvu oli tyrehtynyt.

Aigi mietti syntyjä syviä. Hän muisteli, kuinka pahoissa paikoissa oli oltu ennenkin, vaikka ikääkään ei ollut ehtinyt kertyä kuin parikymmentä vuodenvuorokautta.

Pettävä nietos

Vihdoin, juuri ennen keskipäivää, Termiksen polku ilmestyi tunturiin. Aigin onneksi sen alkupää näytti olevan vain virstan päässä heistä länteen. Hän nykäisi hihnasta ja korjasi Njaitin menosuuntaa hiukan oikealle. Ajokkaan keskittyminen alkoi jo hieman kärkeä. Kovassa vauhdissa se ei enää huomannut kaikkia kiviä ja isompia pensaita, ja välillä reki pomppi kuin jänis konsanaan isompien kivenmurikoiden ja karhakoiden sattuessa tielle.

Aigi ei tietenkään voinut hiljentää Njaitin vauhtia, sillä Stallun raito oli jo lähes saavuttamaisillaan heidät. Aigi halusi oman revohkansa pääsevän Termiksen polun alkuun ennen Stallun raitoa. Mikäli Stallu pyrkisi heidän rinnalleen ja ohi heistä, raitoa voisi tarvittaessa kiilata syrjään kapealta polulta.

Silloin tapahtui jotain yllättävää: Njaiti ei huomannut isoa kiveä, joka pisti nietoksen läpi. Kivi oli tuiskunnut lumen alle ja näytti aivan harmittomalta nietokselta, joka pöllähtäisi pilvenä ilmaan, kun se yli ajettaisiin. Tämä nietos oli kuitenkin erilainen: Se oli iso, kymmenien miesten painoinen kivenlohkare, joka oli maannut siinä sijallaan läpi vuosituhansien välittämättä henkien ja elävien ikiaikaisista koitoksista.

Tämä kivi oli sielultaankin yhtä iso kuin kooltaan, sen ei yksinkertaisesti tarvinnut välittää mistään ympärillään tapahtuvista asioista, sillä sen paikka oli siinä, mihin se oli luotu. Tuolla paikalla Ulda-tunturin pimeän puolen alarinteen tuntumassa se oli iät ja ajat kököttänyt. Niinpä se oli siinä myös silloin, kun Aigin ahkio kopsahti siihen, otti mukavanoloisen ilmalennon ja putosi maahan kuin lennossa kuollut maakotka, viuhuen ja rytisten.

Njaiti jatkoi matkaa kuin mitään kummempaa ei olisi tapahtunutkaan ja Aigi puisteli päätänsä. Hän oli äkillisen ilmalennon ja siitä seuranneen rajun pudotuksen seurauksena niin pahassa pökkyrässä, ettei ohikiitävään hetkeen tiennyt maailman menosta mitään. Tuon hetken ajan hän oli kaikessa rauhassa seurailut päänsä ympärillä leijailevia tähtiä ja sirittäviä pikkulintuja, ilman murhetta siitä, että Stallu raitoineen oli käynyt vain muutaman sylin mitan päässä hänen ahkiostaan.

Hiljalleen Aigi kuitenkin tokeni ahkiossaan. Njaiti veti häntä edelleen kovaa kyytiä kohti Termiksen polun alkupäätä. Hän vilkaisi taakseen ja huomasi, että Stallun raitoon oli syntynyt pieni hajurako. Mistähän se johtui, juuri äskenhän raidon etummaisena matkannut lapinpäästäinen oli melkeinpä hänen ahkionsa takalaudassa kiinni?

Pahaa aavistaen Aigi käänsi päänsä ja katsoi ahkionsa jalkopäähän. Sätkivä säkki oli tiessään. Se oli pudonnut ahkion kimnettua pitkään ilmalentoon. Kultainen Naali oli joutunut jälleen pahojen voimien kynsiin. Huomattuaan säkin putoamisen ahkion kyydistä Stallu oli pysäyttänyt raitonsa, tarkistanut että säkki oli kunnolla kiinni, jättänyt sen perässä tulevalle Hahtezanille ja tsarahuksille ja jatkanut matkaansa.

Stallukin toki tiesi, ettei voinut jäädä ihmettelemään tilannetta kovin pitkäksi aikaa, sillä muuten Aigi ja Njaiti saisivat liian pitkän etumatkan. Aigi oli pahoillaan tilanteesta. Kaikki oli mennyt tähän saakka niin hyvin ja aivan viime metreillä ennen Termiksen polun alkua kävikin näin. Njaitin ja hänen oli kuitenkin jatkettava matkaa silläkin uhalla, että Kultainen Naali olisi kohta Zahpe-raatokuoriaisen naposteltavana. Ja siitäkös Zahpen mieli

kirkastuisi! Toisen ilo on toisen suru.

Pienen mäennyppylän jälkeen polun alku koitti. Stallu oli jälleen tavoittanut heidät ja oli uudestaan heidän kintereillään. Edessä olisi tiukka kilpailu siitä, kuka ehtisi tavoittaa Uldatunturin laen ensimmäisenä. Njaiti kiskoi ahkiota kovaa kyytiä, kunnes Termiksen polku jo olikin heidän allaan. Se oli ehdottomasti omituisin näky, minkä Aigi oli koskaan nähnyt: sinisenä hohtava polku, joka hohkasi kuin nuotion sammuva hiillos, tosin erivärisenä.

Njaiti piti myös kokemastaan. Aikaisemmin sen oli täytyntä juosta pehmyellä tunturipaljakalla, mutta nyt pohja oli kova ja pitävä, juuri sellainen kuin sen unelmien polun piti ollakin. Sitä pitkin kisa tulisi etenemään joutuisasti. Ainoastaan polun jyrkemmät kohdat olivat hiukan huolestuttavia. Saisiko Njaiti koparoi- laan tarpeeksi pitoa?

Stallu piiskasi omaa raitoaan. Hän ei ollut niin tyhmä kuin monet luulivat. Hän oli ymmärtänyt Termiksen polun alkupään olevan lähellä ja oli hyvin tietoinen myös siitä, ettei voisi jäädä tutkimaan Aigin varastamaa säkkiä sen tarkemmin. Hänen päätehtävänsä juuri nyt oli pysytellä Aigin kannoilla. Hän pysähtyi kuitenkin sen verran, että tarkisti säkin olevan kiinni.

Hän oli nähnyt Hahtezanin ajelevan noin virstan verran perässään ja tiesi tämän huolehtivan siitä, ettei Kultainen Naali pääsisi säkistään pois ennen kuin auringonsäde oli noudeutu. Senkin jälkeen kyseinen naali ehtisi nähdä maailman vain hetkisen ajan, sillä lopullinen vapaus koittaisi nopeasti.

Stallu tiesi, että Zahpe söisi lopulta naalin. Hän elätteli silti pientä mahdollisuutta, että Hahtezan antaisi hänen syödä naalin,

jos hän vain onnistuisi noutamaan tälle auringonsäteen. Siitä Stallu oli varma, että juuri hän tulisi nappaamaan säteen. Hän tiesi, ettei Aigin ajokas ollut läheskään yhtä nopea kuin hänen oma raitonsa eikä nyt ollut huolta naalista, jonka kanssa hän oli niin monet kerrat kisaillut. Hän oli tähän asti aina hävinnyt, mutta nyt olivat asiat toisin.

Stallu tulisi olemaan se, jota illalla juhlistaisiin nuotion äärellä. Hahtezan ja vahingoniloiset tsarahukset nöyrtyisivät hänen edessänsä, koska juuri hän toisi ikuisen talven Eläväisten maailmaan. Kylläpä hänen kelpaisi olla: Tsarahukset pyydystäisivät hänelle ihmislapsia ja muuta herkullista naposteltavaa hänen elämänsä loppuun saakka. Hän vain makaisi hirventaljan päällä, ja saattaisipa hän toisinaan innostua myös tanssahtelemaan emäntänsä Latukan kanssa. Hänen ei tarvitsisi enää elää Hahtezanin pillin mukaan, vaan hän voisi valonnoutajan ominaisuudessaan nauttia elämästään kovissa pakkasissa ja hyytävässä tunturituulissa.

Juuri tällä hetkellä häntä mietitytti vain se, kenet hän pääsisi syömään tänä iltana. Söisikö hän Aigin ja Njaitin, ja Zahpe-raato-kuoriainen herkuttelisi Kultaisella Naalilla? Vai antaisiko Hahtezan sittenkin hänen syödä naalin ja Zahpe joutuisi tyytymään pörröön ja ihmiseen?

Stallu karjui niin kovaa, että kaikki hänen raitonsa ajokkaat säikkyivät kuin pienet jänikset metsämiestä karussa. Karjunta sai ajokkaat juoksemaan entistä vikkelimmin. Aigin ahkio oli karjaisuus karjaisulta lähempänä eikä menisi aikaakaan, kun Stallun raito olisi mennyt jo ohi Aigista ja hänen kisurastaan.

Stallu oli juuri päässyt Termiksen polulle. Hän oli taivaltanut sillä useammin kuin kukaan muu, Kultaista Naalia lukuun ot-

tamatta. Polku ilmestyi joka vuosi eri paikkaan, mutta Stallu tunsi seudun. Hän oli tutkinut sitä useasti kuutamonallossa ja tiesi joka pensaikon ja kivipahasen, jotka tunturi oli kätkenyt uumeniinsa.

Rynniessään polulle Stallu ei kuullut Hahtezania, joka yritti huutaa häneen peräänsä. Hahtezanhan ei voinut tulla polun lähelle, koska Termis oli näin aikoinaan päättänyt. Mitä asiaa Hahtezanilla Stallulle oli, se jäi hämärän peittoon. Ehkäpä hän huuteli vain kannustushuutoja urhealle alamaiselleen, joka pian olisi tuova auringonsäteen ensimmäistä kertaa Hahtezanille, pimeyden ja kylmän haltijalle.

Matka eteni. Stallun ajokkaat hengittivät jo Aigin niskassa, mutta toisaalta komean Ulda-tunturin huippu siinsi jo silmissä. Lakea kohti noustessa ilma muuttui lauhemmaksi. Tuuli oli tunturin päällä kuitenkin niin voimakas, ettei sään lauhtumisesta ollut mitään iloa. Rekeä riepoteleva tuuli yhdessä hyytävän pakkasen kanssa aiheuttivat viiman, joka pureutui Aigin poskiin kirvelen kuin viina avonaisessa haavassa.

Aigi oli kuitenkin ihminen, jonka esi-isät olivat taivaltaneet Eläväisten maailmassa tuhansien vuosien ajan. Siten hänenkin verensä oli jalostunut tuhansia vuosia tunturituulissa ja kylmissä keleissä. Hän olikin sitä mieltä, ettei Eläväisten maailmalla ollut näyttää sellaisia kelejä, jotka hänet pysäyttäisivät. Nämä ilmat eivät olleet hidastaneet hänen esi-isiään, joten miksipä ne hidastaisivat häntäkään!

Aigin mieli oli hitusen toiveikkaampi. Stallu ei päässyt hänen rinnalleen, vaikka kuinka yritti. Termiksen polku oli sen verran kapea ja toisaalta Njaiti ajokkaana sen verran nopea, ettei ohi ollut niin vain asiaa. Matkaa laelle ei ollut enää paljon. Edessä siinsi

vain yksi jyrkempi rinteepahanen, jonka jälkeen koittaisi puolen virstan pituinen tasaisen nousun taival.

Aigi luotti Njaitiin, joka oli tähänkin asti pärjännyt kilvassa. Lopultahan heidän ei tarvitsisi kuin kiilata Stallun ajokkaita, jos nämä yrittäisivät päästä heidän rinnalleen. Oli ollut äärimmäisen tärkeää päästä polulle ensimmäisenä, koska ohituspaikkoja ei ollut yhtään.

Aigia harmitti vain Kultaisen Naalin kohtalo. Hän oli mahdollisesti aiheuttanut tälle kuoleman, kun oli huolimattomuuttaan asetellut säkin niin huonosti ahkionsa jalkopäähän. Aigi mietiskeli sitäkin, kuka jatkossa noutaisi auringonsäteen Njavezanille. Suostuisiko tuulenjumala Biegga enää luomaan toista samanlaista naalia, kun kuulisi, ettei aikaisempaakaan oltu suojeltu riittävän hyvin?

Stallu mietti, mikä avuksi. Hän ei yrityksistään huolimatta pääsyt Aigin reen rinnalle. Aigin ajokas oli jotain ihan muuta kuin hän oli kuvitellut. Yleensä yksikään Eläväisten maailman ajokkaista ei pystynyt tarjoamaan vastusta hänen raidolleen. Ja se, joka ei pystynyt tarjoamaan vastusta, tuli yleensä syödyksi, joko hänen itsensä tai hänen ajokkaidensa toimesta.

Stallu huomasi saman, minkä Aigikin oli huomannut: Edessä olevan pienen jyrkänteen jälkeen polulla ei ollut pahoja paikkoja, vaan pelkästään tasaista nousua, jossa hän ei todennäköisesti pääsisi enää ohittamaan. Stallu päättikin satsata kaiken mahdollisen siihen, että pääsisi ohi jyrkänteellä tai saisi ainakin Aigin ajokkaineen pysähtymään. Hän teki pikaisen ratkaisun. Hän kaivoi laukustaan pitkän ruoskan, jolla sivalsi kaksi ensimmäistä ajokastaan, päästäisen ja näädän, irti raidostaan. Samalla hän

piiskasi ruoskallaan muita ajokkaita, jotta nämä juoksisivat, minkä kintuistaan pääsivät.

Aigi ja Njaiti olivat juuri päässeet jyrkänteen reunalle, kun Stallu pääsi iskuetäisyydelle. Tällä kertaa raidossa juoksi etummaisena kettu, jota Stallu pian komensikin karmaisevalla äänellä. Stallu käski kettua tarraamaan hampaillaan kiinni Aigin ahkion takalaudasta, jotta tämän matkanteko hidastuisi. Kettu teki työtä käskettyä, iski rumilla hampaillaan kiinni takalautaan eikä löysännyt otettaan. Aigi yritti repiä ja riuhtoa kettua irti, mutta sen ote oli liian jämäkkä.

Njaiti yritti kynsiä jäistä jyrkäntettä ylöspäin, mutta senkin voimat alkoivat ehtyä. Eihän sekään jaksanut kiskoa koko kolonnaa, sekä ahkiassa matkaavaa Aigia että Stallua raitoineen ylös liukasta rinnettä. Njaiti laittoi vielä viimeiset voimansa likoon, jotta vauhti ei hyytyisi, mutta sekään ei auttanut.

Aigi kaivoi kirveen esiin lyödäkseen hamaralla ketulta tajun pois, jotta sen ote ahkiosta vihdoin irtoaisi. Hän oli polvillaan ahkiassa ja katsoi kettua suoraan silmiin. Hän oli juuri kohottamassa kirvestään ja iskemässä ketun unten maille, kun jotain ikävää tapahtui. Njaitin valjaista ahkioon johtanut hihna katkesi. Njaiti jäi juoksemaan vapaana rinnettä ylös, ja Aigin ahkio ja Stallun raito lähtivät yhdessä luisumaan rinnettä alaspäin.

Kettu piti edelleen tiukasti otteensa Aigin ahkiosta. Ahkio kääntyi poikittain ja sotki kaikki ajokkaat ja Stallun reenkin yhdeksi isoksi kasaksi, joka yhä kiihtyvällä vauhdilla luisti jyrkäntettä alas. Vapaana juoksenneen Njaiti oli päässyt jyrkänteen päälle ja kääntyi katsomaan alas vyöryvää revohkaa, joka aiheutti melkoisen lumen pölinän.

Tuosta kasasta ei enää erottanut, kuka oli missäkin. Pian syökyvän revohkan vauhti kuitenkin hidastui ja viimein kolonna pysähtyi. Njaiti katseli hiukan huolissaan tilannetta. Mitä se tekisi, jos Aigi oli kuollut tuossa rytäkässä? Ja mistä se tietäisi, oliko Aigi kuollut?

Njaiti oli hermostuksissaan. Se ymmärsi kyllä hyvin, että Aigi haluaisi sen jatkavan matkaa ja noutavan kesän ja valoisan ajan pelastavan auringonsäteen. Silti oli ikävää jättää pitkäaikainen kaveri yksin Ulda-tunturin pimeälle puolelle, pahojen voimien raadeltavaksi. Se tulisi varmasti riivaamaan Njaitia koko lopun elämän. Siksi se päättikin pitää päänsä kylmänä ja seurata tilannetta hetken aikaa ennen kuin tekisi hätiköityjä päätöksiä.

Aigin päätä jomotti. Samalla hän tunsi kipua molemmissa olkapäissään. Stallu ajokkaineen oli vironnut rytäkästä ennen Aigia. Stallu oli komentanut ajokkaistaan hukkan ja ahman pitelemään Aigia, jotta tämä ei pääsisi heiltä livohkaan.

Virottuaan Aigi huomasi Njaitin seisovan jyrkänteen päällä seuraamassa tilannetta. Hän tiesi, että jossain vaiheessa hänen täytyisi huutaa sille, käskeä noutamaan auringonsäde ja jättämään hänet pimeän puolen henkien ja olentojen armoille. Auringonsäde oli kuitenkin noudettava ennen Stallua. Aigi tiesi, että vapaana juostessaan Njaiti voittaisi kevyesti juoksukilvan. Hänen tarvitsisi lähettää Njaiti matkaan vasta sitten, kun Stallu älyäisi lähettää jonkun omista ajokkaistaan kilpasille tämän kanssa.

Stallu ärjyi Aigille, jota hukka ja ahma pitelivät tiukasti aloillaan: ”Nyt sinä kurja pojan hyväks joudut Latukan pataan!” Stallu oli aikeissa sitoa Aigin ja jatkaa tämän jälkeen kilvoittelua auringonsäteestä. Hän ei ehkä käsittänyt, ettei tulisi saavuttamaan

Njaitia, vaan uskoi itsepintaisesti tämän olevan ohitettavissa. Se antoi tietenkin Aigille toivoa. Hän yritti kuumeisesti keksiä keinon päästä Njaitin luo, jolloin he voisivat yhdessä jatkaa matkaa Ulda-tunturin laelle.

Aigi mietti, että voisi tarttua katkenneeseen hihnanpätkään, joka oli jäänyt laahaamaan Njaitin jalkojen välistä. Mikäli hän saisi siitä otteen, Njaiti voisi vetää häntä ja he pääsisivät tunturin laelle. Riskejä olisi tuossakin vaihtoehdossa monia. Ajokas ei välttämättä pääsisi etenemään kovin nopeasti, kun hän roikkuisi perässä. Tällöin Stallu voisi hyvinkin päästä ensimmäisenä käsiksi auringonsäteeseen ja Aigi uhraisi tahtomattaan itsensä lisäksi myös Njaitin pimeän voimien raadeltavaksi.

Hän punnitsi eri vaihtoehtoja, mutta mikään ei tuntunut oikein hyvältä. Nyt täytyisi vain pitää jäitä hatussa ja seurata, minkä liikkeen Stallu seuraavaksi tekisi.

Stallu aikoi sitoa Aigin ja haki suopungin. Aigin mieli alkoi täydyä surusta ja epätoivosta; näinkö tässä lopulta kävisikin? Hänen päässään alkoi rullata koko hänen menneisyytensä hyvine ja huonoine hetkineen. Hän oli kuvitellut, että hänen kohtalonsa oli kirjoitettu tähtiin. Hän oli luullut, että hänen elämäntehävänään olisi lunastaa paikka suurten lentonoitien joukosta; siitä joukosta, mihin hän hänen esi-isänsä Vuolabkin oli taannoin kuulunut.

Sen Aigi toki ymmärsi, etteivät maailmat pyörineet hänen ympärillään. Se, mikä oli tarkoitettu tapahtuvaksi, tulisi tapahtumaan. Hän oli vain yksi pieni olento muiden samanlaisten joukossa, ajelehtimassa elämän virrassa kuin koivusta tunturipuroon tipahtanut ruskanlehti, vailla sen kummempaa päämäärää.

Kohti auringon siltaa

Stallun reki makasi maassa nurin kurin. Se oli pahasti ruhjoutunut, kuten oli Aigin ahkiokin. Oli siinä hilkulla, voisiko kumpakaan enää käyttää ajotarkoituksessa. Aigi mietti kuumeisesti, miten hän voisi päästä Njaitin luo. Stallun ajokkaat vahtasivat silmäkovana rinteiden päältä tilannetta tutkailevaa poroa. Ne olivat valmiina hyökkäämään sen päälle ja repimään sen kappaleiksi, mikäli se yrittäisi jotain Aigin pelastamiseksi.

Tilanne ei näyttänyt lainkaan hyvältä Aigin kannalta. Hän rukoili avuksensa kaikkia tietämiään jumalia ja hyviä haltijoita. Hän katseli taivaanrantaan ja toivoi, että pilviverho repeytyisi kahtia ja hänen esi-isänsä Vuolab syöksyisi hakemaan heidät pois tukalasta tilanteesta.

Mitään ei kuitenkaan tapahtunut. Edelleen hän vain katseli, kuinka Stallu avasi suopunkiaan vihde kerrallaan. Jokaisen vihdeen avautuessa Aigi tiesi olevansa lähempänä kuolemaansa. Siitä huolimatta hän yritti kaikin keinoin pysyä rauhallisena ja järkevänä, vaikka pakokauhu sekoitti yhä enemmän hänen ajatuksiinsa. Stallu seisokeli kaatuneen rekensä edessä. Hukka ja ahma pitelivät Aigia maassa, jotta tämä ei pääsisi karkuun. Loput Stallun ajokkaista vahtasivat herkeämättä Njaitin liikkeitä.

Katsellessaan suopunkiaan avaavaa Stallua Aigi huomasi silmäkulmassaan välähdyksen jotain kultaista. Tuo kultainen vilahdus näytti tulevan jostain Stallun reen alta. Aigi suuntasi katseensa sinne, mutta ei nähnyt mitään. Mahtoiko hän olla jo sekoamispisteessä, kun alkoi nähdä omiaan!

Hän kohdisti katseensa jälleen Stalluun, muttei mennyt ai-

kaakaan, kun sama tapahtui uudelleen: kultainen vilahdus osui hänen silmäkulmaansa. Hän suuntasi katseensa uudelleen reen alle ja nyt hän näki iloisen näyn: Kultainen Naali katseli häntä silmiin.

Aigi tiesi, että hänellä olisi jälleen toivoa. Kultainen Naali oli Njavezanin joukkoja kuten hänkin ja oli varmasti jäänyt rekeen vain pelastaakseen hänet ja Njaitin. Muutoinhan se voisi vain juosta salamannopeasti Ulda-tunturin laelle noutamaan auringsäteen. Kultaisella Naalilla oli kuitenkin hyvän haltijan henki, eikä se varmasti jättäisi Aigia ja tämän ajokasta tunturin pimeälle puolelle, jos tilanne ei olisi aivan toivoton.

Aigin oli kuitenkin keksittävä jokin keino hyödyntää Kultaista Naalia. Se ei ollut niin vahva, että voisi vain nykäistä hänet irti hukan ja ahman hampaista. Ainoa hyödynnettävissä oleva asia oli sen nopeus. Aigin päässä raksutti ja raksutti. Stallukin oli joutunut suopunkinsa avattua ja lähtenyt löntystelemään häntä kohti köyttäkseen hänet kiinni jatkotoimia varten.

Pian Aigin päässä välähti. Hän tiesi, että Stallu haluaisi itse syödä hänet, mutta joutuisi todennäköisesti luovuttamaan hänet Hahtezanille, joka puolestaan antaisi hänet Zahpen murkinoitavaksi. Zahpe rakasti elävää, tuoretta lihaa. Se oli Hahtezanin seurassa oppinut niin hyvälle syömätavoille, ettei sille kelvannut liha, joka oli vähänkään kylmennyt. Se halusi ruokansa sykkivänä ja lämpimänä, se halusi ruokaillessaan tuntea ateriansa katoavan elinvoiman. Tämä kokemus synnytti Zahpessa huumaavan nautinnollisen olotilan.

Stallulle sen sijaan kelpasi mikä tahansa ruoka, joskin hän aina halusi maistaa sellaisia makupaloja, joita ei ennen ollut mutustellut. Kuitenkin ihmisen maku kutkutteli hänen makuhermojaan

eniten. Siksi Stallu olisikin halunnut syödä Aigin itse. Stallun mielestä se oli hänen oikeutensa, sillä olihan hän itse onnistunut tämän pyydystämäänkin.

Entäpä jos Aigi pystyisi jotenkin vetoamaan Stallun yksinkertaisiin ja alhaisiin tunteisiin? Hän voisi esittää olevansa mielummin Stallun kuin Zahpen syötävänä. Se voisi olla avain vapauteen, Aigi tuumaili. Jospa hän ehdottaisi Stallulle, että tämä antaisi suopungin hänelle, jotta hän voisi itse hirttäytyä läheiseen haarakoivuun. Sen jälkeen hän ei kelpaisi enää Zahpelle syötäväksi. Sitten Stallu voisi valitella Hahtezanille, että pojanpahanen oli ehtinyt lähteä oman käden kautta ennen kuin hänet ehdittiin sitoa.

Aigi ehdottaisi Stallulle, että hän menisi yksin haarakoivulle hirttäytymään, jotta Hahtezan ei voisi lumeen jääneistä jäljistä päätellä Stallun sekaantuneen asiaan. Olisi nimittäin Stallun kannalta erittäin vaarallista, jos Hahtezan saisi tietää tämän huijanneen häntä. Silloin Stallun ja varmasti hänen vaimonsa Latukan päivät olisivat auttamatta luetut. Aigi menisi yksin haarakoivulle hirttäytymään eikä siellä kävisi ketään, ennen kuin Hahtezan olisi tarkastanut tilanteen. Hahtezanin todettua Aigin kuoleman Stallu voisi viedä kylmenneen ruumiin Latukalle, joka puolestaan voisi keittää juhla-aterian makoisasta ihmispojasta.

Aigi esitti ajatuksensa Stallulle. Tämä empi hiukan, mutta pienen suostuttelun jälkeen ajatus alkoi tuntua Stallusta todella hyvältä. Hän piti jopa pienenä kunnianosoituksena sitä, että Aigi tulisi mieluummin hänen kuin Zahpen syömäksi. Aigi itsekin höysti tarinaa vielä lisää. Hän kertoi Stallulle löytäneensä viimein voittajansa ja pitävänsä tätä koko Eläväisten Maaailman todellisenä herrana.

Stallu tyhmyyttään uskoi kaiken, minkä Aigi kertoili. Hän liikkui Aigin puheista niin, että häneltä tirahti kyynel silmäkulmasta. Kukaan ei ollut koskaan antanut hänelle tuollaisia kehuja, ei varsinkaan Hahtezan, jolta hän edes joskus olisi halunnut kuulla muutakin kuin käskyjä ja huutoa.

Stallu mietiskeli, että voisi jo näiden kauniiden sanojen vuoksi armahtaa Aigin hirttämään itsensä. Se tuntui reilulta myös siksi, että Aigi oli antanut kaikkensa kilpaillessaan auringonsäteestä. Stallu tavallaan arvosti Aigin rohkeutta tulla kisaamaan hänen kanssaan. Siihen ei kaikista olisi ollut.

Stallun herkkä hetki oli kuitenkin ohikiitävä. Kyyneleen jälkeen hänelle tirahti vesi kielelle ja hän komensi Aigin rumalla äänellään mitä pikimmiten kahlaamaan läheiselle haarakoivulle ja hirttämään itsensä. Stallulla olisi vielä paljon tekemistä. Hänen tulisi mallin vuoksi yrittää kilvoitella auringonsäteestä Njaitin kanssa. Stallu alkoi jo arvella, ettei tulisi tätä voittamaan, mutta pääsisipä nopeammin toimittamaan Aigin ruumiin Latukalle kokattavaksi.

Haarakoivu oli pienen kalliopahdan päällä. Se ei ollut itsessään kovin korkea, mutta se sattui kasvamaan korkealla. Aigi oli osoittanut sen Stallulle ja halunnut sen hirttopuukseen. Siihen olisi hyvä hirttäytyä, koska se oli riittävän korkealla; sen ja maan väliin jäisi tarpeeksi ilmaa. Tunturista ei oikein tahtonut löytyä muita hyviä hirttäytymispaikkoja, sillä tunturikoivut olivat melko lyhyitä ja moni niistä oli latvojaan myöten tuiskuttunut umpihan-gen sisään.

Aigi alkoi vihdetä Stallulta saatua suopunkia heittääkseen sillä tukevasti haarakoivuun kiinni. Sen varassa olisi sitten hyvä roik-

kua ja vedellä viimeisiä hengenvetoja samalla Ulda-tunturin pimeää puolta ihastellen – näin Stallu ainakin luuli Aigin mietiskelevän. Aigi toki vihtesi suopunkiaan, mutta todellisuudessa hän vilkuili koko ajan reen alla makaavan Kultaisen Naalin suuntaan.

Aigi vihtesi ja vihtesi, kunnes oli saanut suopungin heittovalmiiksi. Sitten hän alkoi viheltää. Hän ajatteli, että silloin Kultainen Naali käsittäisi juosta hänen ohitseen ja hän voisi heittää suopungillaan naalia kaulasta kiinni. Naali vetäisi häntä ja he pääsisivät yhdessä rinteen laelle, jossa Njaiti heitä odotteli.

Ja näin tapahtuikin. Naali juoksi Aigin ohi ja tämä heitti sitä kaulasta kiinni. Salamana he viilettivät rinnettä ylös Stallun karjuessa takana kuin hänniksiin ammuttu karhu. Stallu tiesi tullessa pahasti huijatuksi, ja sekös häntä suututti. Naali kiskotti ylös rinnettä ja Aigi venyi perässä, kuitenkin pystyssä pysyen. Hänen poronnahkaiset kenkensä luistivat hyvin kovalla lumipohjalla, jollainen sinisenä hohtava Termiksen polkukin oli.

Rinteen päällä naali hidasti vauhtia sen verran, että Njaiti pysyi hyvin perässä. Stallu oli toki lähettänyt ajokkaansa takaa-ajoon, mutta niiden vauhti ei ollut yhtä vikkellä kuin Njaitin ja Kultaisen Naalin. Askel askeleelta takaa-ajajat jäivät kauas taakse.

Aigin joukkio saapui lähelle huippua, jossa vetovastuu siirtyi Njaitille. Aigi päästi suopungin naalin kaulasta, keräsi sen kasaan ja löi viilekkeeseen. Naali hyppäsi Aigin harteille. Aigi otti pitävän otteen Njaitin perässä roikkuneesta katkenneesta hihnasta, ja joukkio oli valmis jatkamaan matkaa. He olivat saaneet niin hyvän etumatkan takaa-ajajiinsa, ettei niistä ollut enää vaaraa.

Njaitin oli kuitenkin vedettävä Aigia ja naalia, jotta he tavoittaisivat vuoden ensimmäisen auringonsäteen yhtenäisenä ryh-

mänä. He tavoittaisivat yhdessä säteen muodostaman auringon sillan, jota pitkin he pääsisivät turvaan yli Ulda-tunturin pimeää ja valoisaa puolta jakaneen, puolen virstan syvyisen Termiksen kanjonin.

Viimein he saapuivat Ulda-tunturin huipulle. Vuoden ensimmäinen auringonsäde osui heidän silmiinsä lähes sokaisevan kirkkaana. Pitkän talven ja ikävien koettelemuksien jälkeen se oli iloinen näky, joka lämmitti mieltä ja sydäntä. Pimeän puolen pahat voimat oli jälleen kerran nujerrettu, ja kesä olisi valmis saapumaan Eläväisten maailmaan. Siitä voitaisiin nauttia täysin rinnoin aina seuraavaan keskitalven koitokseen saakka.

Nyt ei ollut kuitenkaan syytä murehtia tulevia koitoksia, vaan nauttia nykyhetkestä. Auringonsäde muodosti rotkon yli sädehtivän sillan, jota pitkin sankarit kiisivät kohti kotiaan ja riemuitsevia eläväisiä. Njavezanin hyvät voimat olivat jälleen osoittaneet mahtinsa Hahtezanin pahoja voimia vastaan.

Myöhemmin keväällä talitintit hyppelivät oksalta oksalle. Keväthanhet kaakattivat lentäessään aurana kohti pohjoisen jänkien ensimmäisiä sulapaikkoja, joissa vihreää kasvustoa pukasi sitä mukaa, kun kelit lämpenivät. Tunturipurot tulvivat ja loivat virtaansa kohti suurempia valtajokia, jotka jääpeitteet paukuen ja rymisten vyöryivät alavirtaan ja katkoivat samalla isoja-kin puita rantojen lähetyviltä. Kesän ja valon voimat loistivat kilpaa helottavan auringon kanssa, eikä pimeästä ja synkästä talvesta olisi kohta enää muistoakaan.

Aigi istuskeli rauhassa turvekotansa edustalla kevättä ja sen kauneutta ihailien. Hän oli rakentanut turvekotansa kosken ran-

taan Karijoen varrelle. Siellä hän asusteli rauhaisasti, teki pieniä askareita ja nautti pienistä asioista. Hän oli päästänyt Njaitin vapaaksi, koska kelit olivat jo niin huonot, ettei ajokkaalle ollut enää käyttöä.

Hän luotti siihen, ettei Njaiti lähtisi kuitenkaan kovin kauaksi turvekodalta ja palaisi viimeistään lumien sulettua, kun sitä tarvittaisiin takkaporona. Mikäpä hätä tässä olisi, valmiissa maailmassa. Aikaa oli vaikka muille jakaa eikä uusia seikkailujakaan ollut tiedossa.

Muuttolintujen kaakattaessa Aigi vilkaisi rantaan päin. Hän näki rannalla itsensä Njavezanin, joka sivakoi suksillaan Aigin turvekotaa kohden. Zuovga-päiväperhonen lenteli iloisesti hänen vierellään. Aigi ilahtui suuresti heidät nähdessään. Tulisi olemaan mukavaa kerrata kuulumisia ja palata vielä hetkeksi seikkailuun, jonka Aigi ja Njaiti olivat kokeneet keskitalvella yhdessä Kultaisen Naalin kanssa.

Päivä alkoi jo painua iltaa kohti. Aigi ja Njavezan olivat porisseet niitä näitä koko päivän. Nämä ystävykset eivät olleet nähneet toisiansa pitkään aikaan, joten asiaa riitti juteltavaksi. Njavezan oli jo tekemässä lähtöä, kun Aigi viimein kysyi: ”Mitä Kultaiselle Naalille kuuluu?”

Njavezan vastasi naalille kuuluvan hyvää. Siitäpä alettiinkin sitten kerrata tarinaa, joka oli koettu aiemmin talvella. Aigia oli kovasti ihmetyttänyt, miten naalin oli onnistunut päästä Stallun rekeen ja mitä sätkivässä säkissä oli ollut, jos se ei kerran ollut Kultainen Naali itse. Njavezan kertoi Aigille:

”Kultainen Naali oli ollut säkissä, mutta ei ollut siellä enää, kun sinä saavuit tunturipuron varrelle. Joku tuntematon hahmo

oli edellisenä yönä käynyt päästämässä naalin vapaaksi säkistä ja laittanut tilalle tsarahuksen, jonka raajat oli sidottu ja suu kapuloitu, ettei se pääsisi paljastamaan todellista olemustaan Hahtezanille ja hänen joukkioilleen. Naali oli piilossa Stallun reessä jo silloin, kun sinä saavuit sinne. Se ei tietenkään tiennyt, että sinut oli lähetetty pelastamaan sitä. Se oli vain miettinyt, että Stallun lähtiessä Termiksen polulle hän pääsisi vähän kuin varkain sinne itsekkin. Stallun saapuessa polulle hän olisi vain hypännyt pois reestä ja jatkanut kohti Ulda-tunturin lakea ja auringonsiltaa.”

”Kultaisen Naalin suunnitelmat menivät tietenkin hiukan rishtiin sinun aikeittesi kanssa, mutta onneksi kaikki päättyi lopulta hyvin”, Njavezan jatkoi. Aigi myönsi, että onnea oli ollut matkassa. Häntä ihmetytti kuitenkin se, kuka oli lopulta vapauttanut naalin ja vaihtanut pahaan aavistamattoman tsarahuksen naalin tilalle hurstisäkkin.

Tähän Njavezan ei tiennyt vastausta. Hän epäili, ettei se ollut kukaan Hahtezanin joukkioista, vaan mahdollisesti joku ulda tai muu maahinen. Njavezan ei osannut esittää kuin vilttejä arvauksia siitä, kuka tuo mystinen yön hahmo oli ollut. On mahdollista, että se jäisi ikuisiksi arvoitukseksi. Oli kuitenkin hyvä, että näin oli tapahtunut. Tärkeintä oli, että Aigi, Njaiti ja Kultainen Naali saivat napattua auringonsäteen ja pelastettua itsensä, ja samalla kaikki kesää tarvitsevat olennot ihmisistä pieniin pölyttäjähyönteisiin.

Ilta-aurinko loisti punaisena taivaanrannassa. Njavezan ja Zuovga lähtivät teilleen. Aigi vilkutteli vielä hyvästiksi ja toivotti heidät lämpimästi tervetulleeksi uudelleenkin. Karijoki tulvi vuo-laasti ja elämä kukoisti. Jälleen yksi hanhiaura pyyhälsi kaakataen kohti pohjoista...